

LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI EDUSKUNNALLE LAIKSI KUNTARAKENNELAIN MUUTTAMISESTA

Kh 17.09.2018 § 125

Valmistelija hallintojohtaja Tapani Tiilikka, puh. 040 150 5202

Valtiovarainministeriö pyytää lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi kuntarakennelain muuttamisesta.

Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi kuntarakennelakiin säännökset harkin-
nanvaraisesta yhdistymisavustuksesta. Avustusta myönnettäisiin uudelle
kunnalle, mikäli kuntien yhdistymisessä olisi mukana vaikeassa taloudelli-
sessa asemassa oleva kunta. Avustuksen määrä olisi valtioneuvoston har-
kinnassa ja se olisi sidoksissa vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan
kunnan uudelle kunnalle aiheuttamiin taloudellisiin vastuisiin. Avustus tulisi
käyttää uuden kunnan talouden vahvistamiseen. Laki on tarkoitettu tule-
maan voimaan vuoden 2019 alusta.

Lausunnot pyydetään toimittamaan viimeistään 14.9.2018 klo 16.15 men-
nessä sähköpostitse osoitteeseen valtiovarainministerio@vm.fi. Kunta on
saanut lausunnon toimittamiselle jatkoaikaa viimeistään 18.9.2018. Lau-
sunnot pyydetään toimittamaan myös word-tiedostona lausuntoyhteenve-
don laatimista varten. Lausunnon voivat antaa muutkin kuin lausuntopyynn-
nössä mainitut.

Hallituksen esitysluonnos laiksi kuntarakennelain muuttamisesta on esitys-
listan oheismateriaalina.

Kuntaliiton lausunto 27.8.2018 valtiovarainministeriölle lausuntopyynnön
johdosta on esityslistan oheismateriaalina.

Kunnanjohtaja:

1. Kuntaliitto on antanut valtiovarainministeriölle seuraavan sisältöisen lau-
sunnon asiasta:

Kuntarakennelain muutoksella (20.11.2015/1335) kumottiin kuntarakenne-
uudistuksen toteuttamiseen liittyvät säännökset. Yhdistymisavustuksia ja
valtionosuuksien vähenemisen korvaamista koskevat säännökset olivat
muutettuina voimassa koskien vielä 1.1.2017 toteutettavia kuntaliitoksia.
Kumottuja yhdistymisavustuksia ja valtionosuuksien korvaamista koskevat
vastaavat säännökset ovat olleet aina kuntarakennelaissa ja sitä edeltä-
neessä kuntajakolaissa.

Nyt esitetyllä muutoksella avustus palautetaan kuntarakennelakiin, mutta
rajoittaen sen maksaminen vain ns. kriisikuntaliitoksiin. Valtionosuuksien
menetyksiä ei esitetä korvattavaksi. Maksetut yhdistymisavustukset vähen-
täisivät kuntien valtionosuuksien yhteismäärää.

**Yhdistymisavustuksen yleiskatteellisuus, määrä ja kriteerit
tulee määritellä laissa**

Hallituksen esitysluonnoksessa yhdistymisavustuksen maksaminen edel-
lyttää liittyvän kunnan laissa mainituihin kriteereihin määriteltäviä vaikeaa talou-
dellista asemaa. Avustuksen käyttötarkoitus on sidottu uuden kunnan ta-

loudellisen vahvistamiseen. Avustuksen määrään vaikuttaa liittyvän kunnan aiheuttamat taloudelliset vastuut ja niiden vaikutus uuden kunnan taloudelliseen asemaan.

Yhdistymisavustusta ei tule kohdistaa tiettyihin taloutta vakauttaviin toimenpiteisiin. Uuden kunnan talous on aina kokonaisuus, ja avustus tulee myöntää yleiskatteellisena. Toimenpidekohtainen avustus ja sen käytön seuranta aiheuttaisi turhaa byrokratiaa.

Hallituksen esitysluonnoksen mukaan kunnalle maksetaan kriteerien täytyessä harkinnanvaraista yhdistymisavustusta. Koska avustuksen määrä on harkinnanvarainen ja sen maksaminen on sidottu valtion talousarvion määrärahaan, tulee lain sananmuotoa muuttaa siten, että yhdistymisavustusta voidaan maksaa. Luonnoksessa lain sanamuoto on harhaanjohtava.

Esitystä on myös täsmennettävä siten, että kriteerit, joilla arvioidaan vaikutuksia uuden kunnan taloudelliseen asemaan, kirjataan lakiin. Jo kuntaliitosselvityksen alkuvaiheessa on tärkeää tietää yhdistymisavustuksen taso. Muussa tapauksessa yhdistymisavustuksen määrästä saattaa tulla neuvottelujen etenemisen ehto ja kiistakysymys.

Kuntaliitostilanteissa ongelmaksi on viime aikoina muodostunut kriisikunnan pakkovastaanottaminen ei niinkään sen pakkoliittäminen. Tämän vuoksi liitoksesta aiheutuvat kustannukset tulisi korvata vastaanottavalle kunnalle täysimääräisesti. Kysymys on perustuslain mukaisten sosiaalisten ja sivistyksellisten perusoikeuksien toteutumisesta kuntatasolla, josta vastuu myös kuntaliitostilanteissa on viime kädessä valtiolla. Kun valtio määrää jonkun kunnan vastaanottamaan kriisikunnan, tulisi tuon kunnan saada liitoksesta yhdistymisavustus, joka kattaa yhdistymisestä aiheutuvat kustannukset.

Valtionosuuksien menetyksen korvauksilla on ollut suuri merkitys yhdistymisen toteutumiselle ja valtionosuuksien menetysten korvaukset tulisi palauttaa.

Yhdistymisavustuksia ei saa vähentää kuntien valtionosuuksien laskentapohjista

Kuntaliitokset ja niiden toteuttamista edistävät avustukset ovat aina rajattuja ja kertaluonteisia tapahtumia. Niitä ei tule kytkeä kuntien valtionosuusjärjestelmään siten, että maksetut avustukset vähentäisivät kunnille maksettavia valtionosuuksia kokonaisuutena.

Yhdistymisavustuksia myös vapaaehtoiisiin kuntaliitoksiin

Esitetty muutos kuntarakennelakiin on edellä mainituin täsmennyksin välttämätön, mutta ei riittävä.

Hallitusohjelman mukaan hallitus edistää vapaaehtoisia kuntaliitoksia. Ottaen huomioon hallitusohjelman sekä kuntarakennelain mukaiset kunta- jaon kehittämisen tavoitteet, on jatkossakin välttämätöntä, että myös vapaaehtoisia ja muita kuin taloudellisiin vaikeuksiin liittyviä kuntaliitoksia edistetään yhdistymisavustuksilla ja korvauksilla valtionosuuksien vähene- misestä. Tästä tulisi käynnistää erillinen valmistelu.

2. Toholammin kunnanhallitus hyväksyy laaditun lausunnon luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi kuntarakennelain muuttamises-

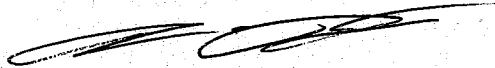
ta.

Päätös: Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Asianmukaisesti allekirjoitetusta ja tarkastetusta pöytäkirjasta kirjoitetun otteen oikeaksi todistaa:

Toholammilla 18.9.2018

Virallisesti:

Tapani Tiilikka
pöytäkirjanpitäjä

MUUTOKSENHAKUKIELTO
Oikaisuvaatimus/Kunnallisvalitus

Muutoksenhakukielto ja sen peruste

(x) Koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa, kuntalain 136 §:n nojalla tästä päätöksestä ei saa tehdä oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta.

() Muu peruste, mikä

Liitetään otteeseen/päätökseen